

которые не обеспечивают рост производительности труда, а, следовательно, и повышения эффективности производства, как в условиях отдельного предприятия, так и страны в целом.

В современных условиях заработная плата играет важную роль в системе стимулирования труда и повышения благосостояния трудящихся. В связи с этим участок учета труда и заработной платы требует постоянного внимания, отдельного и подробного рассмотрения.

Список литературы: 1. *Онищенко Т.* Оплата праці: податковий та бухгалтерський облік. – Х.: Фактор, 2006 – 472 с. 2. *Савченко В. Я.* Аудит: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005 – 328с.

УДК 657.6:65.012.8

О.І. ЛИННИК, к.е.н., доцент НТУ «ХП», м. Харків
Ю.Ю. ШИШКО, магістр НТУ «ХП», м. Харків

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ І КОНТРОЛЮ: ВІТЧИЗНЯНА ТА МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Для забезпечення ефективності бюджетних програм проведення органами Державної контрольно-ревізійної служби України виключно контролюючих заходів не дає бажаного результату, оскільки важливо отримати не тільки оцінку дотримання органами державного сектору норм чинного законодавства, а й обґрунтувати причину відхилень, визначити перспективу ефективності наступних етапів бюджетного фінансування. На даний час активно впроваджується аудит ефективності виконання бюджетної програми і аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ.

Перші нормативні акти, що регламентують зазначені види аудиту, свідчать як про вагомість цілей та завдань їх проведення, так і про необхідність подальшого вивчення з метою вдосконалення аудиторських

процедур, розмежування завдань та методики аудиту і контролю.

Сьогодні стосовно контрольних заходів залишаються невизначеними ряд питань правового, науково-методичного та практичного характеру. Відсутні

методичні розробки, рекомендації по організації системи внутрішнього контролю (зокрема, в органах державного сектору), потребує суттєвого доповнення нормативна база, що регламентує впровадження видів державного фінансово-господарського контролю.

Дослідженнями проблемних питань аудиту, а також пошуком спільних і відмінних рис між аудитом і контролем займалися багато вітчизняних науковців, зокрема такі як М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Н.Н. Грабова, Г.М. Давидов, В.М. Добровський, Н.І. Дорош, В.П. Завгородній, Ю.В. Піча, О.А. Петрик, М.Г. Чумаченко та інші.

Метою даної статті є вивчення теоретичних положень щодо проведення аудиту, його основних форм в сучасному суспільстві; дослідження перспективи розвитку аудиту як нової удосконаленої форми контролю.

Виходячи з поставленої мети, визначено основні завдання даної статті:

1. висвітлити сучасне бачення процесу аудиту та показати історичний шлях його розвитку;
2. здійснити порівняння аудиту та ревізії, як однієї з провідних форм контролю;
3. проаналізувати концепцію внутрішнього аудиту на підприємствах.

На наш погляд, сьогодні не можливо ототожнювати аудит з існуючим поняттям «контроль». Цікаво, що серед перекладів, який видає будь-який англomовний словник терміну «auditing» на першому місці стоїть «ревізійна перевірка», «ревізія», «проведення контролю», «аналіз господарської діяльності». Тобто, фактично ототожнює терміни «аудит» і «ревізія»[1].

Аудит і ревізія розглядають один предмет (господарсько-фінансову діяльність підприємства чи підприємця), а також використовують спільні методичні прийоми й процедури контролю, їх мета — виявити негативні явища у виробничій і фінансово-господарській діяльності господарюючих суб'єктів, усунути та запобігти їм у майбутньому. На думку більшості вітчизняних вчених, ревізія, як і аудит, є одним з методів фінансово-господарського

контролю. На наш погляд, між ними існують суттєві відмінності (табл.1) [8].

Вважається, що аудит, як вид професійної діяльності, виник в Англії. Так, наприклад, Комітет Американської асоціації бухгалтерів з основних концепцій обліку дав таке визначення аудиту: «Аудит - це системний процес отримання і оцінки об'єктивних даних про економічні дії, що встановлює рівень їх відповідності певному критерію і представляє дані результати зацікавленим користувачам» [3].

Таблиця 1. Основні відмінні риси аудиту та ревізії

Відмінні риси	Аудит	Ревізія
Цільові	Виявлення, локалізація, страхова оцінка і визнання недоліків господарського життя як невід'ємного елемента	Виявлення, локалізація і оцінка недоліків для їх викоринювання (ліквідація наслідків і профілактика)
Правові	Цивільне право: на основі господарських договорів	Адміністративне право: на основі законів, інструкцій, наказів вищестоящих або державних органів
Гносеологічні	Перевірка достовірності інформації у фінансових звітах клієнта	Встановлення законності здійснюваних операцій і відсутність розкрадань з боку працівників
Об'єктивні	Все те, що підриває платоспроможність клієнта, погіршує його фінансовий стан	Все те, що порушує чинне законодавство і облікову політику держави
Управлінські	Зв'язки горизонтальні, добровільні	Зв'язки вертикальні, в порядку адміністративного призначення і примусу
Принцип оплати послуг	Платить клієнт або по його згоді орган, що потребує отримання аудиторського ув'язнення	Платить вищестояща ланка або державний орган
Практичні завдання	Клієнт вирішує завдання по залученню нових пасивів (інвесторів, кредиторів), зміцненню платоспроможності	Господарська система вирішує завдання по збереженню своїх активів, припиненню і профілактиці зловживань
Достатність	Принцип розумної достатності з орієнтацією на співвідношення витрат і результатів	Принцип максимально можливої точності і виявлення винних осіб, а також розміру збитку
Результати	Аудиторський висновок і рекомендації для клієнта	Акт ревізії, організаційні виводи, стягнення, обов'язкові вказівки і перевірка їх виконання

За характером виконуваної аудиторської роботи виділяють три типи аудиту: операційний аудит; аудит на дотримання нормативних вимог.

Операційний аудит - це перевірка будь-яких існуючих на підприємстві, в організації процедур і методів з метою оцінки їх ефективності [7]. Результати операційного аудиту значно важче визначити, ніж результати двох інших видів аудиту.

Метою аудиту на додержання нормативних вимог є визначення, чи дотримується організація, аудит якої проводиться, процедур і правил, установлених для неї [5].

З нашої точки зору, контроль залишається перевіркою як окремих питань, так і господарської діяльності в цілому на предмет дотримання суб'єктом (підприємством) чинних нормативно-правових актів з метою забезпечення ефективного та раціонального використання всіх наявних ресурсів. Фінансовий аудит, на нашу думку, є якісно новою формою контролю, що передбачає формування достовірної оцінки показників фінансової звітності з використанням контрольних процедур; невід'ємний елемент менеджменту господарської діяльності на засадах сучасних методик та процедур фінансово-господарського контролю.

Список літератури: 1. *Бутинець Ф.Ф.* Аудит.: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с. 2. *Бутинець Ф.Ф., Виговська Н.Г., Малюга Н.М., Петренко М.І.* Контроль і ревізія : Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с. 3. *Дорош Н.І.* Аудит: методологія і організація. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 402 с. 4. *Івахненко С.В.* Контроль чи аудит? Проблеми термінології на сучасному етапі // Наукові записки, Том 56, Економічні науки. – 2006. 5. *Кулаковская Л.П., Пича Ю.В.* Основы аудита: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. - К.:Каравелла; Львов: «Новый свет-2000»,2002. - 504 с. 6. *Лубков* Контроль и ревизия. – Учебное пособие. – 2007. – 242с. 7. *Усач Б.Ф.* Аудит: Навч. Посіб. – К.: Знання-Прес, 2004. – 223 с. 8. *Усач Б.Ф.* Контроль і ревізія : Підручник. – К.: Знання-Прес, 2002. – 253 с.